

KRONIEK

(pag. 176). Machteloze woorden, woorden als leege doozen zonder inhoud, het boek davert er van. „Maar de voorname heer (Mustapha) bespringt schaamteloos, midden op straat, een loops mirakel van een teef, een smerige proletige teef....” Iets verder antwoordt Mustapha ter verontschuldiging: „ze was mooi in haar warme drift, in haar smekende hunkering....” Merkwaaardige hondentaal!

De gegeven citaten lijken mij voldoende om het peil van dit boek te herkennen. Nog eenige opmerkingen mogen volgen:

„En welk een expressief gezicht hij had” (pag. 36); dit is geen Nederlandsch. „...maar het was allemaal zo prettig, waarom wou hij het nou met alle geweld bederven met z'n drift en z'n onstuimigheid” (pag. 175). Het is uitgesloten dat een dienstmeisje dergelijke taal spreekt of denkt, het woord drift in deze beteekenis zal zij zeker nooit gebruiken.

Een boek als dit behoort openlijk aan de kaak te worden gesteld. Een auteur die voortzwemt op zijn reputatie en maar door blijft schrijven, moet door de kritiek worden geremd, niet in het minst in zijn eigen belang. En daarom is het beter dergelijk werk openlijk en in extenso te behandelen, en niet te zwijgen, zooals men misschien bij een slecht boek van een beginneling zou doen.

Na het hoogdravende holderdebolderproza van A. M. de Jong is *Gaalman's Carrière* door Walter Brandligt een herademing, waarmee niet gezegd wil worden dat dit boek een dergelijke tegenstelling behoeft om tot zijn recht te komen. Integendeel, de taal van Brandligt is zoo sober en tegelijk zoo scherp en indringend, dat men er onmiddellijk door geboeid wordt en slechts

het allerbeste moderne proza als vergelijkingsmateriaal wil aanvaarden. De atmosfeer van het boek doet denken aan *Kaas* van Willem Elschot. De taal evenaart de voorname soberheid van Frans Coenen's *Onpersoonlijke Herinneringen*. Superieure humor, vol van warm medeleven met de zielige hoofdfiguur, door gloeit het verhaal, terwijl sommige miserabele, kleinmenselijke vertooningen beschreven worden met zulk een bezwerenden ernst dat men zijn hart voelt omdraaien.

Gaalman's Carrière is de geschiedenis van Henk Gaalman, kantoorbediende bij „De Algemeene Incasso”.

„Er was een ouwelijk jongmensch, genaamd Henk Gaalman, dat zich zooals ieder ander wel eens een ideaal droomde. Maar zijn idealen waren altijd klein en alleen omdat hij onverstandig was, verloor hij bij het realiseren er van meer dan hij er bij won.” Deze Henk Gaalman, die het bij „De Algemeene” brengt tot zelfs een eigen plaats achter een loket, wordt op zekeren dag geïmponeerd door de bontjas van een heer die geld ter verzilvering komt aanbieden. Van dat moment af is voor dezen kleinen, miezerigen burgerman een eigen bontjas het hoogste ideaal, een soort idée fixe. Hij bezoekt de groote bonthalls in Amsterdam, stelt zich op de hoogte van soorten en kwaliteiten en tenslotte wordt het verlangen naar bont een kwelling in zijn leven. Op de gemengde zangvereniging „Looft den Heer” ziet hij, niet lang daarna, in de vestiaire een medezangeres zich ontdoen van een jas met bisamkraag en een mof van bisambont. Dat fascineert hem. Als de anderen heen zijn, drukt hij voor den spiegel de zachte bontmof tegen zijn hals en wordt in die bezigheid